

SZABÁLYOZTAK, SZABÁLYOZTUNK, SZABÁLYOZZUNK?

A belföldi vasúti áru fuvarozás szabályozása a kezdetektől napjainkig

ELINDULT... Vác, 1846. július 15.

ÉPÜLNEK A VASUTAK

SZABÁLYOZTAK 1840 -1952

Az üzletszabályzatokban meghatározott fuvarozási feltételek jogszabályi alapja minden esetben törvény volt.

- A Fuvarosokról szóló 1840. évi XX. törvény
- Az 1875 évi XXXVII. sz. Kereskedelmi törvény (h.1876. 01.01-től)

SZABÁLYOZTAK 1840

- Az *áru fuvarozásra* vonatkozó első jogszabály az 1840. évi fuvarosokról szóló törvény volt, ami kimondta

„aki fuvarozásokat vállal, köteles az illető hatóságnak bejelenteni s bizonyítványért esedezni, hogy életmódja becsületes és, hogy lovakkal és szekérrel bír”

- A törvény már ismeri a fuvarlevelet, amit a fuvaroztatónak kell kiállítania, hogy a csomagolás a feladó kötelessége, szabályozza a fuvaros felelősségét, kártérítési kötelezettségét az árukárért, és a fuvarozási határidő túllépéséért, ami alól a mentességet is meghatározza, hogy ha a fuvaros bizonyítja, hogy a kár

„nem az ő csele vagy gondatlansága miatt” keletkezett,

illetve a fuvarozási határidőt

„győzhetetlen akadály miatt mulasztotta el”

SZABÁLYOZTAK 1875

A Kereskedelmi törvény fuvarozási „ügyletre” vonatkozó rendelkezései

Fuvarozási ügylet

I. FEJEZET

Általában 493 – 421.§

II. FEJEZET

Eltérő intézkedések a vaspályák fuvarozási ügyleteit illetőleg 422 – 433.§

A fuvarozási kényszer a Kereskedelmi törvényben

423. §.

A közforgalomnak átadott és áru fuvarozásra rendelt vaspályák a fuvarozást a feladó által kijelölt vonalakon saját pályáikon meg nem tagadhatják, feltéve:

1. hogy az áruk minőségük- vagy begöngyölésüknél fogva az üzleti szabályok vagy a pálya szerkezete és használati módja szerint fuvarozásra alkalmasak;
2. hogy a feladó az igazgatóságnak a fuvardíjra, a rakodásra s a fuvarozásnak egyéb megengedett feltételeire vonatkozó intézkedéseit magára nézve kötelezőnek elismeri;
3. hogy a vaspálya rendes fuvarozási eszközei a fuvarozás teljesítésére elegendők.

SZABÁLYOZTAK 1846 – 1867

- A „közönség” és a vasutak között a fuvarozási szerződés szabályozására már **1846**-ban az Első Magyar Központi (balparti) Vasúttársaság adott ki *díjszabási falragaszokon és külön hirdetményeken fuvarozási feltételeket*.
- Mikor az osztrák kormány a központi vasúttársaság vonalait megvette, a vonalra felállított forgalmi igazgatóság bocsátott ki *„Határozmányok”* -at és *„Hirdetmény”* -t.
- **1853**-ban az osztrák vasutak igazgatósága által kiadott *„Üzletszabályzat”* lépett életbe.

SZABÁLYOZTAK 1846 – 1867

- **1851**-ben az osztrák kormány, miután a vasutakat magántársaságoknak adta el, császári rendelettel „*Vasúti üzletrendtartás*” - adott ki , ami az üzletszabályzat kormányhatósági jóváhagyását írta elő.
- Az Üzletszabályzatot **1857**-ben hagyta jóvá az osztrák kereskedelemügyi miniszter, amit az **1863**-as módosítás után ismét jóváhagytak.

SZABÁLYOZTAK 1846 – 1867

Fuvarlevél 1854. előoldal

1032.

940

Prot.-Nr. _____

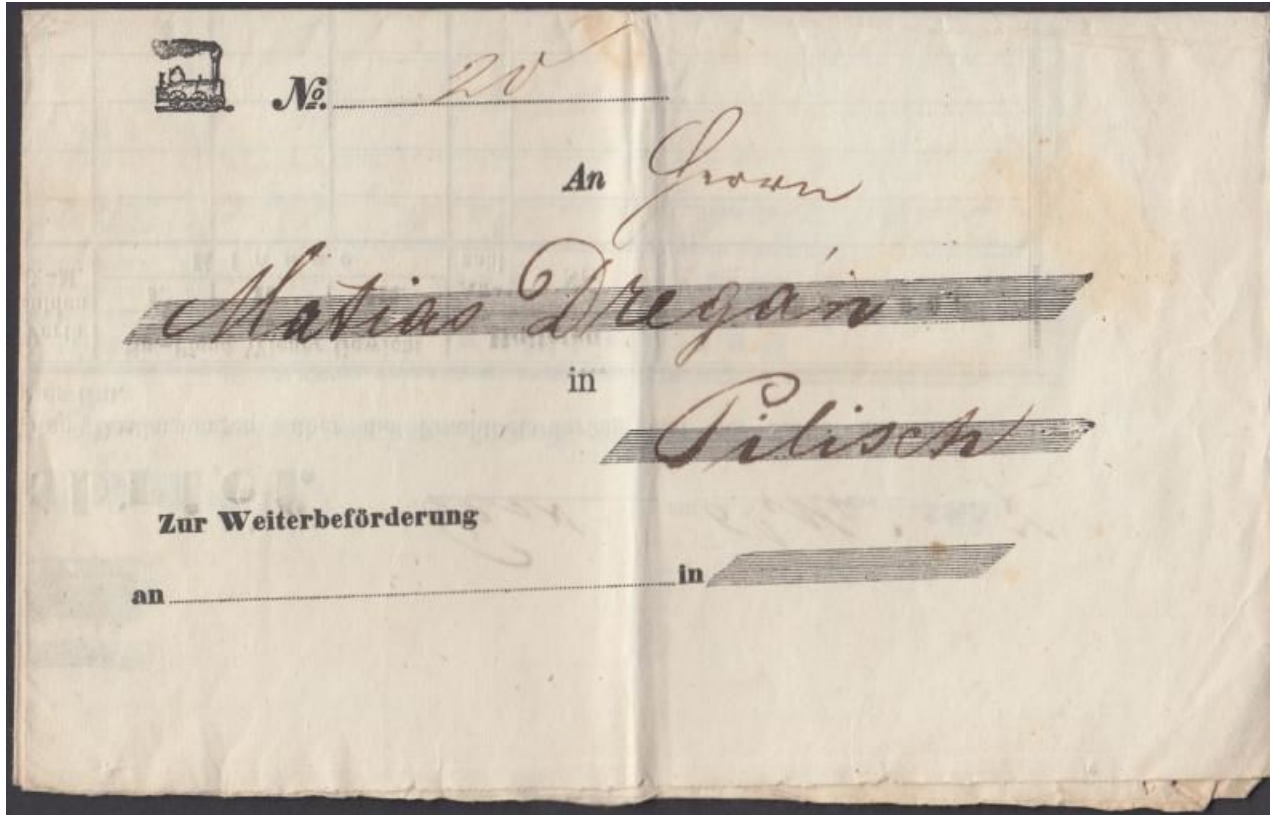

Werth zur Assecuranz _____

An den Herrn Laffier der
Eisenbahn-Gesellschaft
in
Weitzow
Gesellschaft für Eisen-Güterverkehr Posen-Gebiet

SZABÁLYOZTAK 1846 – 1867

Fuvarlevél 1854. hátoldal

SZABÁLYOZTAK 1872

A Vasúti Üzletszabályzat kialakításának alapelvei a következők voltak:

- Fuvarozási kényszer
- Díjszabások nyilvánossága, az egyenlő díjszabási elbánás elve
- A vasút fuvarozói felelősségének korlátozására vonatkozó tilalom.

SZABÁLYOZTAK 1872

- Az első magyar, jogszabály (kormányrendelet) formájában 11431 szám alatt kiadott „Vasúti üzletszabályzat, érvényes a magyar korona területén fekvő összes vasutakon” 1872-ben lépett hatályba.
- I. Általános határozatok
- II. Különös határozatok
 - A. rész

Személy és úti podgyász, halottak, járművek és élőállatok szállításáról

- B. rész

Áru-szállítás.

SZABÁLYOZTAK 1874

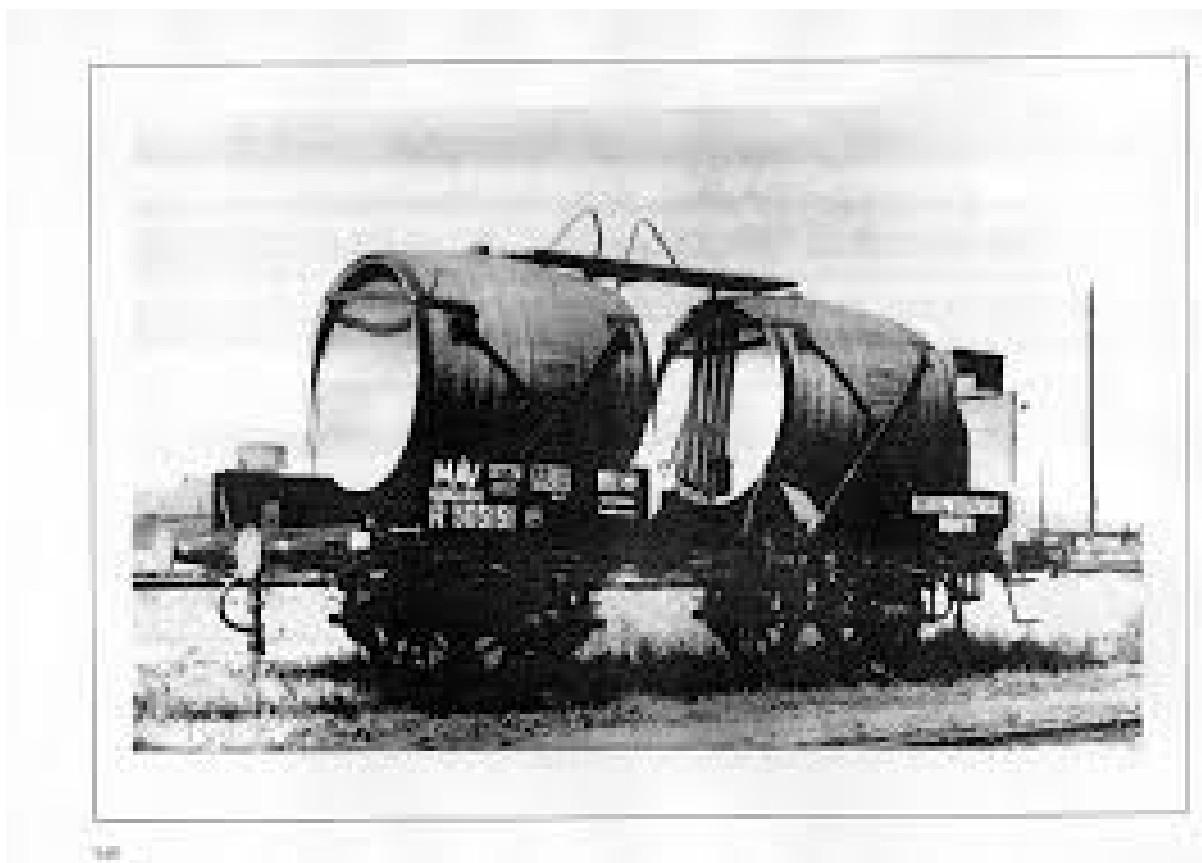
Két évvel később új üzletszabályzat lépett hatályba. Az akkor már előkészítés alatt lévő kereskedelmi törvény elveit juttatta érvényre és az előző üzletszabályzat kissé archaikus szóhasználatát tette korszerűvé.

Néhány példa

- *Perlekedések eldöntése → Vitás kérdések eldöntése*
- *Jószág → áru*
- *Elküldési állomás → feladási állomás*
- *Küldő → feladó*
- *Kezességi kötelezettség → felelősség*

SZABÁLYOZTAK 1874

A vasutvonalak mellett lévő számok a menetrendkönyv azon oldalszámát jelölik, a melyen az illető vonal mentendébe foglaltatik.

1888. június 1.

Feldolgozta: Balla László - 2008.
www.vasut.hu, www.vasut.info, www.vasut.lk

SZABÁLYOZTAK 1893

A vasúti áru fuvarozás tárgyában Bernben 1890. október 14-én létrejött nemzetközi egyezményt az 1892. XXV t.-cz hirdette ki.

Felhatalmazta a kormányt, hogy az üzletszabályzatba a nemzetközi egyezmény rendelkezéseit átvegye – *még azokban a részekben is, amelyekben a berni egyezmény a kereskedelmi törvénytől eltér.*

SZABÁLYOZTAK 1893

ÜZLETSZABÁLYZAT.

ÉRVÉNYES

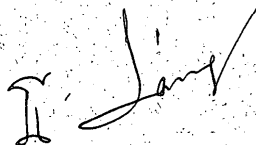
A MAGYAR KORONA TERÜLETÉN

KÖZFORGALOMNAK SZOLGÁLÓ

ÖSSZES VASUTAKON.

Az 58,277/1893. K. M. sz. (I. pótlék), a 12,055/1895. K. M. sz. (II. pótlék), a 21,702/1898. K. M. sz. (III. pótlék), a 45,351/1900. K. M. sz. (IV. pótlék) és a 61,351/1901. K. M. sz. (V. pótlék) rendeletekben foglalt módosítások figyelembe vételével kiigazított

NEGYEDIK HIVATALOS KIADÁS.

KIADJA A M. KIR. BELÜGYMINISTERIUM.

(AZ ORSZÁGOS TÖRVÉNYTÁR SZERKESZTŐSÉGE.)

Főbizományos: **TOLDI LAJOS** könyvkereskedő.

(Budapest, II. ker. Fő-utca 2. sz.)

BUDAPEST, 1901.

Nyomatott a »Pesti könyvnyomda részvénytársaság«-nál.

SZABÁLYOZTAK 1893

SZABÁLYOZTAK 1893

Fontosabb változások, kiegészítések, módosítások:

- *A „bélyeggel” ellátott fuvarlevél a fuvarozási szerződés bizonyítéka*
- *Vaspálya → vasút*
- *Áruk beszolgáltatása → az áru átadása*
- *Fedett, nyitott kocsik használata*
- *A feladó rendelkezési joga*
- *Kocsiálláspénz*
- *Tényálladéki jegyzőkönyv*
- *Elveszett az áru ha a fuvarozási határidő lejárta után 30 nappal nem kerül meg*
- *Külön melléklet a veszélyes áruk fuvarozási feltételei*

Dr. László Bláthy

TURA

ÜZLETSZABÁLYZAT

A MAGYAR SZENT KORONA ORSZÁGAINAK

TERÜLETÉN LÉVŐ

KÖZFORGALMÚ VASUTAK SZÁMÁRA.

—(V. Ü. Sz.)—

Érvényes 1910. évi január hó 1-től.

HIVATALOS KIADÁS

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI BELÜGYMINISZTERIUM.

(AZ ORSZÁGOS TÖRVÉNYTÁR SZERKESZTŐSÉGE.)

FŐBIZOMÁNYOS: TOLDI LAJOS, KÖNYVKERESKEDŐ.

(Budapest, II., Fő-utca 2. szám.)

BUDAPEST, 1909.

NYOMATOTT A „PESTI KÖNYVNYOMDA-REZERVÉNYTÁRSASÁG”-NÁL.

SZABÁLYOZTAK 1910

1917

MAGYARORSZÁG

VASUTI TÉRKÉPE.

Készítette: Gábor László - 2008
www.vasut.hu; www.nasat.hu; www.vasut.info

A vasutvonalak mellett lévő számok azon sor-
számokat jelölik, a melyek alatt az illető
vonal menetrendje található.

SZABÁLYOZTAK 1910

Fontosabb változások, kiegészítések, módosítások:

- *Fuvarozási kényszer*
- *Begöngyöl → becsomagol*
- *Az áru átadása és szállítása → Felvétel*
- *A szállítás módja, útirány*
- *Szállítási határidő → fuvarozási határidő*
- *Darabáru házhozszállítása*
- *Ez az üzletszabályzat ami utoljára tartalmazza, hogy fizetőeszközként a „törvényes forgalomban” lévő arany és ezüst pénzt el lehet fogadni*
- *Az átvevő már „távbeszélőn” is értesíthető.*

ÜZLETSZABÁLYZAT

A MAGYARORSZÁG TERÜLETÉN LÉVŐ KÖZFORGALMÚ VASUTAK SZÁMÁRA

(V. Ü. SZ.)

- Érvényes 1928. évi október hó 1-től.

HIVATALOS KIADÁS

KIADJA A MAGYAR KIRÁLYI BELÜGYMINISZTERIUM

FŐBIZOMÁNYOS: TISZA TESTVÉREK KÖNYVKERESKEDŐCÉG
(BUDAPEST, II., FŐ-UTCA 12. SZÁM)

BUDAPEST, 1928

NYOMATOTT A PESTI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL

1928

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK HÁLÓZATA

A vasútvonalak mellett lévő számok azon sorszámkat jelölik, a melyek alatt az illető vonal menetrendje található.

Készítette: Balázs László - 2008
www.vasut.hu www.mktv.hu

SZABÁLYOZTAK 1928

Fontosabb változások, kiegészítések, módosítások:

- *Ha a feladó helyett valamit a vasút elvégez, „megbízottnak” minősül*
- *Áruforgalmi korlátozás*
- *Megjelenik a „fuvar költség”*
- *A kártérítés mértéke: „az átvétel helyén, idején jegyzett tőzsdei árfolyam”*
- *Áruk fuvarozása*

I. Fejezet A fuvarozási szerződés és annak végrehajtása

II. Fejezet A vasút felelőssége

III. Fejezet Leszámolás és visszkeresetek a vasutak között

SZABÁLYOZTAK 1938

Meléklet a Budapesti Közlöny 1938. évi szeptember hó 27.-iki 215. számához.

A. 112

MAGY. KIR. ÁLLAMVASUTAK
KÖNYVTÁRA

A. 112

ÜZLETSZABÁLYZAT

(V. Ü. SZ.)

A MAGYARORSZÁG TERÜLETÉN LÉVŐ KÖZFORGALMU VASUTÁK SZÁMÁRA

157/A.157.

A VASÚTI FOOSZTÁRI
ORÁKBÖNYVÉNY

ÉRVÉNYES 1938. ÉVI OKTÓBER HÓ 1.-TŐL

K30.379

A feltárnapló	14 954
tétele alatt bevezetjük.	
Szakieltári szám	1541
Közlötte a Magyar Kir. Államvasutak I. Vasúti Főosztály Családkezelő	

S

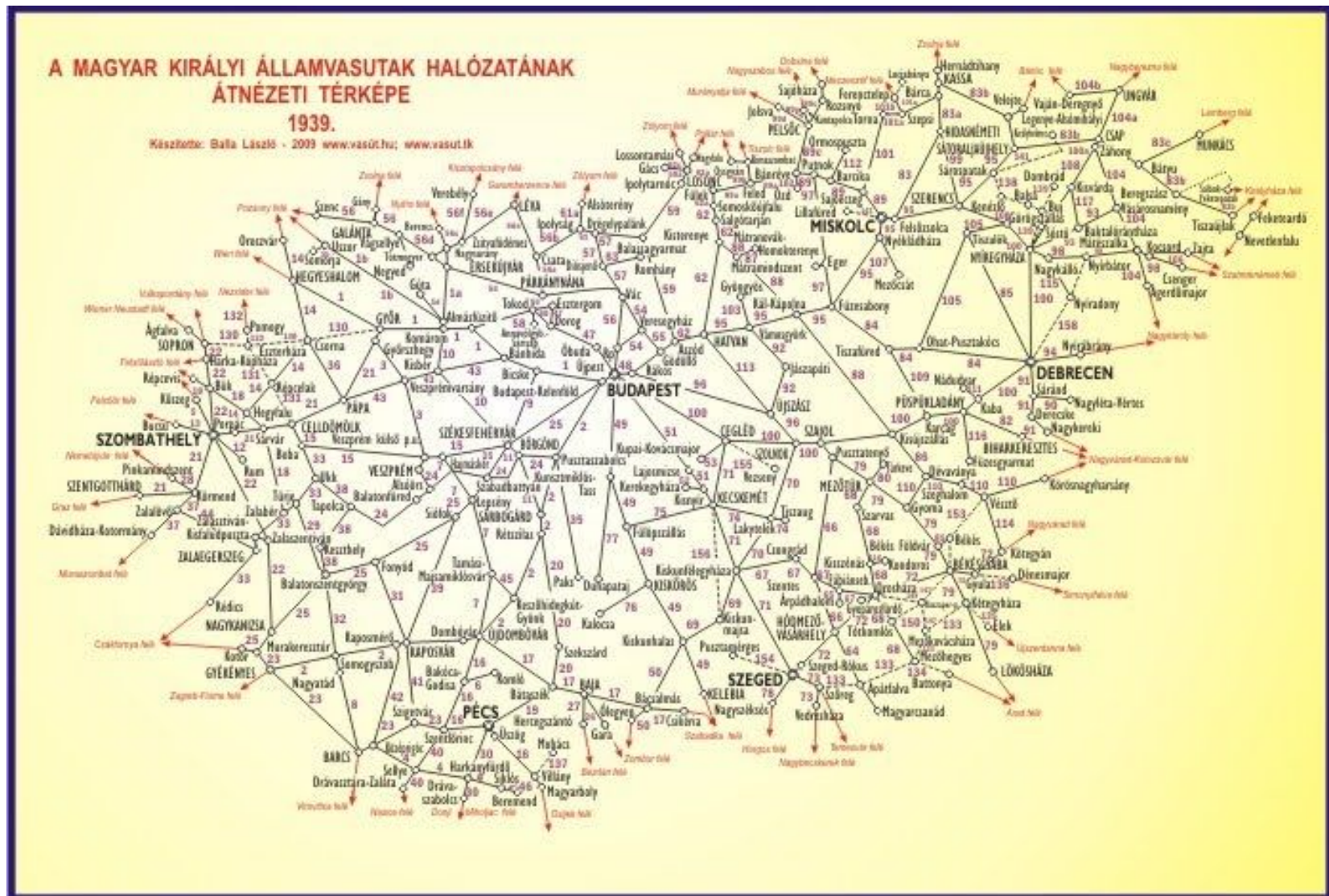
BUDAPEST, 1938.

SZABÁLYOZTAK 1938

SZABÁLYOZTAK 1938

SZABÁLYOZTAK 1938

Fontosabb változások, kiegészítések, módosítások:

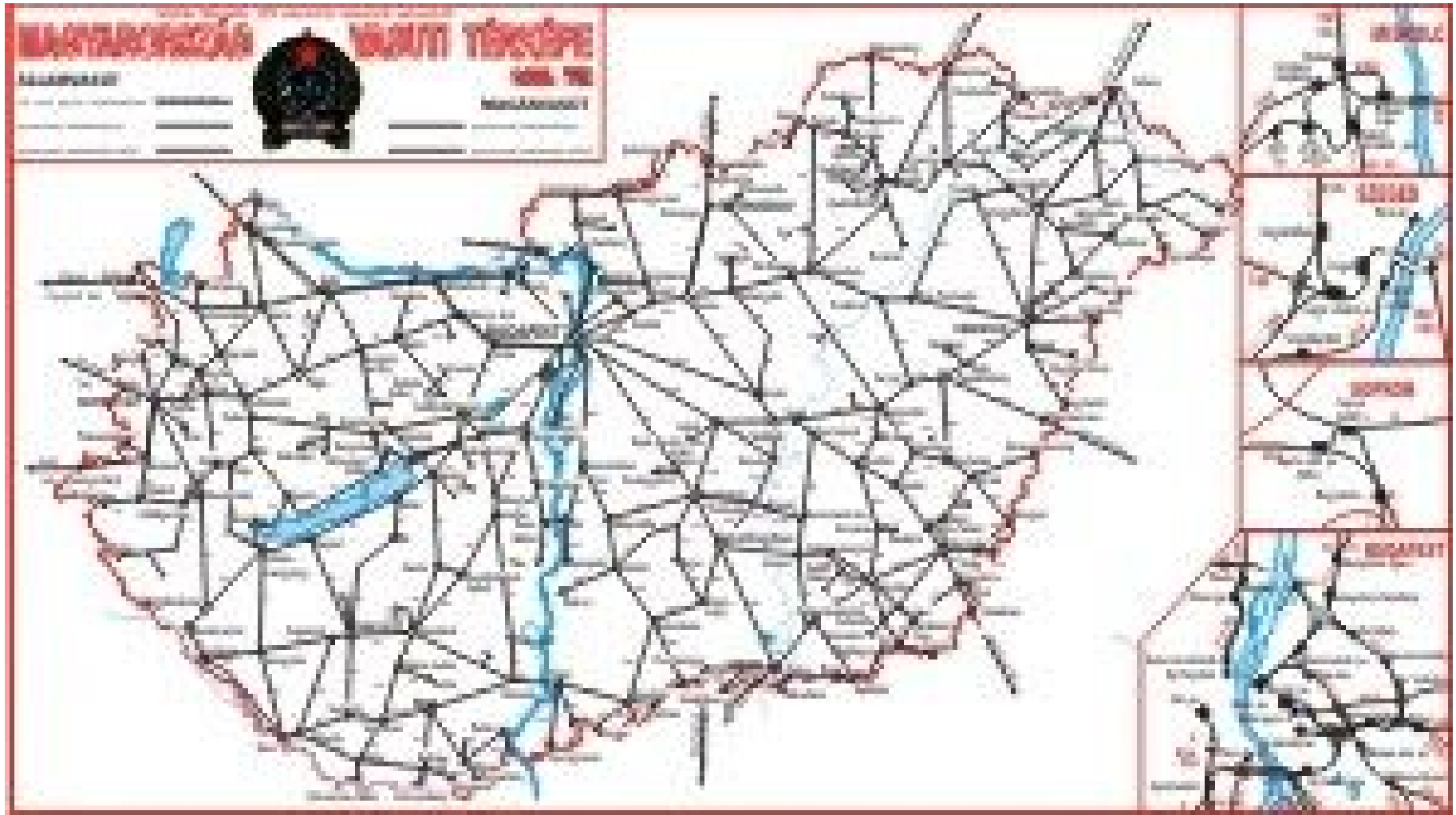
- A fuvardíjpótlék összegét és felszámításának okát a fuvarlevélre rá kell vezetni*
- Ha a feladó a fuvarlevélbe „bérmentve az összes költség” vagy „bérmentve vám” bejegyzést tesz, a vámkezelésről a vasút gondoskodik*
- Utólagos rendelkezés kiegészítése azzal, hogy tovább vagy visszaküldésnél a fuvarozási módot a feladó megváltoztathatja*
- A feladó a fuvarlevélen rendelkezhet, hogy fuvarozási akadálynál a vasút hogyan járjon el*
- A feladó a fuvarlevélben kikötheti, hogy kiszolgáltatási akadálynál a vasút az árut neki visszaküldje*
- Újrafeladásnál azt kell vélelmezni, hogy a kár az utolsó fuvarozásnál keletkezett.*

SZABÁLYOZTAK 1952

SZABÁLYOZTAK 1952

SZABÁLYOZTAK 1952

208/1951. (XII. 9.) MT rendelet a Vasúti Árufuvarozás Szabályzatának kiadása tárgyában

1. § Az *1952. évi január hó 1.* napjával a Magyar Népköztársaság területén közforgalmú és korlátolt közforgalmú vasutak által végzett árufuvarozásra a jelen rendelethez *mellékelt szabályzat* lép hatályba.

...

3. § A Vasúti Árufuvarozás Szabályzatának hatálybalépésével egyidejűleg a 6810/*1938. ME* rendelettel kibocsátott Vasúti Üzletszabályzat és az azt kiegészítő vagy módosító jogszabályok az áruk vasúti fuvarozására vonatkozólag hatályukat veszítik.

...

SZABÁLYOZTAK 1952

A Vasúti Árufuvarozás Szabályzata a tervutasításos, un. szocialista rendszer szempontjait vette figyelembe a fuvarozási szerződés feltételeinek meghatározásakor.

1968-ban a gazdaságirányítás új rendszerének bevezetése után

- belföldi forgalomban csak kocsirakomány, darabáru közúton
- a fuvarozás tervezésével kapcsolatos rendelkezéseket hatályon kívül helyezték,
- a piaci kapcsolatokat szabályozó szerepét helyezték előtérbe,
- megmaradt azonban a fuvarozási kényszer elve.

SZABÁLYOZTAK 1952

1. Cikk

A vasút fuvarozói feladata

A vasút feladata elsősorban az, hogy a *népgazdasági tervekkel kapcsolatos vasúti fuvarozást elvégezze.*

...

5. Cikk

Tervszerű fuvarozás

1. § A vasút az áru fuvarozást *áru fuvarozási terv alapján* végzi.

2. § Fuvarozási terv éves, negyedéves és havi tervidőszakokra készül. Az éves tervet negyedévenkénti, a negyedéves tervet havonkénti, a havi tervet 5 naponkénti részletezéssel kell készíteni.

6. Cikk

Tervmegállapítás

7. Cikk

A tervfegyelem megsértése

Az 5. és 6. Cikk rendelkezéseinek megszegése esetében az V. rész rendelkezéseinek megfelelően *bírságot kell fizetni.* A bírság megfizetése a *tervgazdálkodás büntetőjogi védelméről szóló jogszabályokban* meghatározott következmények alól *nem mentesít.*

SZABÁLYOZTAK 1998

SZABÁLYOZTAK 1997

1952-től eltelt **45 év** múlva lépett hatályba

a 153/1996. (X. 15.) számú Kormányrendelet a Vasúti Árufuvarozási Szerződésekről.

A vasúti árufuvarozást alapvetően versenyszférába tartozó szolgáltatásként szabályozta, a fuvarozási szerződés létrejötte a felek szabad akaratától függött, elvetette a fuvarozási kényszert. Törvényi alapjául a Polgári Törvénykönyv XLI. „ A fuvarozás” c. fejezete szolgált.

SZABÁLYOZTUNK 1997

A kormányrendelet előírta a vasúttársaságnak

Üzletszabályzat készítését,

- jóváhagyását a miniszter hatáskörébe utalta.
- Az Üzletszabályzatnak része volt a díjszabás, vagyis
- a díjakat, *díjszabást is jóváhagyásra* elő kellett terjeszteni
- és *kötelező melléklet* volt a *Kilométermutató*.

SZABÁLYOZTUNK 2009

2009. február 23-án lépett hatályba a 32/2009. (II. 19) Kormányrendelet a vasúti árufuvarozási szerződésekre vonatkozó részletes szabályokról

- *2004. május 1-jén* csatlakoztunk az *Európai Unióhoz*
- *2005. évi CLXXXIII.* törvény a vasúti közlekedésről
- Élesedő versenyhelyzet a piacra lépő új vasúti vállalkozások miatt

SZABÁLYOZTUNK 2009

- A *2006. január 1-jén* hatályba lépett 2005. évi CLXXXIII. *törvény a vasúti közlekedésről* kötelezően előírta a vállalkozó vasúti társaságok számára
- az *üzletszabályzat elkészítését*, de már csak a fuvarozási szerződés feltételeire vonatkozóan
 - a jóváhagyást a *vasúti igazgatási szerv (MVH → NKH)* hatáskörébe utalta.

SZABÁLYOZTUNK 2009

A szabályozás struktúrája

Vasúti törvény 23. § (1)

32/2009. (II. 19.) kormányrendelet a vasúti áru fuvarozási szerződésekre vonatkozó részletes szabályokról

Üzletszabályzat

Díjszabás (nem kötelező része az Üzletszabályzatnak)

SZABÁLYOZTAK 2009

SZABÁLYOZZUNK?

A FUVAROZÁSI HATÁRIDŐ ALAKULÁSA 1893 – 2009.

Az 1893-as üzletszabályzatban

63. §.

Szállítási határidő.

(1) A szállítási határidők a díjszabásokban közzéteendők, s azok a következő legnagyobb tartamot meg nem haladhatják:

a) gyorsárúknál:

1. kezelési határidő 1 nap,
2. szállítási határidő: minden, habár csak megkezdett 300 kilométer után 1 nap,

b) teherárúknál:

1. kezelési határidő 2 nap,
2. szállítási határidő:
 - 100 kilométer távolságig 1 nap,
 - nagyobb távolságoknál minden további habár csak megkezdett 200 kilométer után 1 nap.

A FUVARÓZÁSI HATÁRIDŐ ALAKULÁSA 1893 – 2009.

Fuvarozási határidő 32/**2009.** (II. 19) **Kormányrendelet**

A fuvarozási határidő

14. § (1) A felek eltérő megállapodásának hiányában, a fuvarozási határidő 1 nap kezelési idő, továbbá minden megkezdett 200 km-es fuvarozási távolság után 1 nap.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Bacsik Ferencné
Ny. MÁV Fuvarozásszabályozási Divízióvezető helyettes